

Zestig jaar geleden: de hete zomer van 1966 en de slag om De Telegraaf

Posted on 13 juni 2026 by Hans Wansink

Dat er op een kwade dag in het roerige Amsterdam van 1966 iets rampzaligs zou gebeuren, had volgens de schrijver Harry Mulisch 'iedereen zien aankomen'. In zijn *Bericht aan de rattenkoning* schreef hij dat 'ook iedereen wist wat dat zou zijn: de politie zou iemand doodslaan'. Op 13 juni was het zover, vervolgde Mulisch, 'En nu had de politie iemand doodgeslagen.'

Dat rond middernacht bleek dat de bouwvakker Jan Weggelaar niet door politiegeweld, maar door een hartverlamming was overleden, deed dat er volgens Mulisch niet toe. Want toen eenmaal onder de provo's, demonstranten en relschoppers het gerucht ging dat Weggelaar was doodgeslagen was dat de realiteit. 'Het is alleen uit deze gezichtshoek dat de verdere gebeurtenissen kunnen worden begrepen: *De politie had een man doodgeslagen en zou dat ontkennen* (cursivering van Mulisch).

Die 'verdere gebeurtenissen' ontvaardden in een massale aanval op het gebouw van *De Telegraaf*. Mulisch beschreef de veldslag op de Nieuwezijds Voorburgwal vol

leedvermaak: 'Gillende typistes, verteerd door schuldgevoel en berouw dat zij jarenlang leugens hadden getikt, ontvluchtten het gebouw via de achterkant.' Zijn 'gezichtshoek' was het 'bevrijdende oproer' van de provo's en anderen die slaags raakten met de politie.

Een aanslag op de persvrijheid

In mijn boek [Ontketend Nederland](#) vraag ik aandacht voor het perspectief van de belegerde journalisten. Want de slag om *De Telegraaf* was een gewelddadige aanslag op de persvrijheid zoals Nederland nog niet eerder had meegemaakt.

Op maandag 13 juni 1966 protesteerden hoofdzakelijk communistische bouwvakkers, verenigd in het Amsterdamse Bouwvakcomité, tegen een korting op hun vakantie-uitkering. In de bouw-cao was afgesproken dat de erkende bouwbonden bij de ongeorganiseerden een bepaald bedrag mochten inhouden voor administratiekosten als dezen hun vakantiebonnen kwamen inwisselen. CPN-leden en andere radicalen werden geweerd bij nette vakbonden als het NVV en het NKV.

Aan de demonstratie bij de Dokwerker op het Jonas Daniël Meyerplein namen zo'n duizend bouwvakkers deel. Een groep betogers bestormde tegen acht uur 's avonds het patronaatsgebouw aan het Marnixplein waar de verzilvering van de vakantiebonnen plaatsvond. Ze sloegen de inboedel kort en klein en een paar vakbondsbestuurders een blauw oog. De opgetrommelde politie voerde hevige charges uit om de orde te herstellen. Daarbij vielen niet alleen gewonden, maar ook een dode: de 51-jarige metselaar Jan Weggelaar uit de Jordaan.

Het was een hartinfarct

De bouwvakkers gingen er voetstoots vanuit dat hun collega in de voorste linies was bezweken onder klappen van de wapenstok, dan wel onder de wielen van een politiebusje. Volgens de politie zou hij per vergissing zijn getroffen door een stuk stoeptegels dat door demonstranten was gegooid.

De bouwvakkers gingen verhaal halen op het stadhuis aan de Oudezijds Voorburgwal. Burgemeester Van Hall bleek de hele avond onbereikbaar; hij was naar een feestje gegaan. Wethouder Roel de Wit (PvdA) wist de demonstranten te kalmeren met de belofte een onderzoek in te stellen.

Om half twee 's nachts maakt de politie de resultaten bekend van een autopsie die door patholoog-anatoom J. Zeldenrust in het Wilhelmina Gasthuis op het lijk van Weggelaar in allerijl was uitgevoerd. Daaruit bleek dat de bouwvakker aan een hartverlamming was gestorven. Van enig hersenletsel was geen sprake. In een late stadseditie kon *De Telegraaf* dit nieuws in de ochtend van 14 juni melden.

Het moest wel van de politie komen

De bouwvakkers hechtten geen enkel geloof aan de lezing van de politie en gingen er nog steeds vanuit dat Weggelaar door politiegeweld om het leven is gekomen. Door een foto in de communistische krant *De Waarheid*, waarop te zien was hoe Weggelaar de klappen van een wapenstok trachtte af te weren, werden zij in hun opvatting gesterkt dat *De Telegraaf* onder één hoedje speelde met de politie.

Een deel van de bouwvakkers maakte zich op om op te trekken naar de Nieuwezijds Voorburgwal waar *De Telegraaf* was gevestigd. Onder het roepen van leuzen als 'Moordenaars', 'Fascisten' en 'Weg met *De Telegraaf*' probeerden ruim honderd bouwvakkers, gewapend met een ladder en balken als stormram, het gebouw in te nemen. In de hal van het gebouw verdedigden portiers, bankwerkers, typografen en enkele redacteuren het trappenhuis tegen de indringers met brandspuiten, ijzeren staven en stoelpoten. Zij konden niet verhinderen dat de abonnements- en advertentiekas werd geplunderd en vernielingen werden aangericht.

Op straat dwongen demonstranten de bestuurder van een naderende tram tot stilstand en sleurden hem naar buiten. Ze kantelden bestelauto's met grote pakken kranten en rollen papier en staken die in brand - om vervolgens minutenlang brandweerwagens tegen te houden. De politie was in geen velden of wegen te bekennen.

De politie liet het juist afweten

Binnen probeerden redacteuren van de krant wanhopig contact te krijgen met hoofdcommissaris Van der Molen en burgemeester Van Hall. Die wezen laconiek naar elkaar zonder in actie te komen. Daarop wist *De Telegraaf* minister Smallenbroek van Binnenlandse Zaken aan de lijn te krijgen. Die verkeerde ten onrechte in de veronderstelling dat de mobiele eenheid al bij de eerste melding zou zijn uitgerukt. Pas na anderhalf uur beleg kwam de politie opdagen op de inmiddels door de aanvallers verlaten Nieuwezijds Voorburgwal.

In tegenstelling tot de redacteuren en typografen kregen de bouwvakkers in de loop van de ochtend wél versterking. Steeds meer provo's namen de gelegenheid te baat om hun afkeer van in hun ogen foute *Telegraaf* bot te vieren. Overal in de stad gooiden ze stenen naar politieagenten met karabijnen en wapenstokken. Hier en daar werd door de politie met scherp geschoten - in het Binnengasthuis werden enkele mannen met schotwonden binnengedragen.

In de haven legden arbeiders het werk neer om zich bij de bouwvakkers aan te sluiten. De rellen en gevechten gingen tot diep in de nacht door. Parkeermeters werden uit de grond gerukt, barricaden opgeworpen. De balans van 'Dolle dinsdag' 14 juni: meer dan honderd gewonden, voor miljoenen gulden schade en een ontredderde stad.

Totaal vernielde redactie

De ravage in het gebouw van *De Telegraaf* was enorm. Geen raam was meer heel. De vloeren van de redactielokalen lagen bezaaid met stenen. De hal en het trappenhuis waren volledig vernield en op de begane grond had bluswater zich vermengd met drukinkt.

Maar de redactie liet zich niet kennen. Nog dezelfde avond verscheen er een noodeditie van *De Courant/Het Nieuws van de Dag*, met een verslag van de belegering. In *De Telegraaf* van 15 juni werd 'de straatteur' verklaard uit het feit dat 'onze bladen het juiste bericht gepubliceerd hebben, dat een demonstrant niet door de politie was neergeknuppeld, maar om het leven was gekomen door hartverlamming.'

Volgens Harry Mulisch deed het er helemaal niet toe of *De Telegraaf* het bij het juiste eind had gehad: 'zelfs al was het waar, dan was het nog onwaar'. Als incarnatie van het kwaad was het woord van de krant in linkse kringen bij voorbaat verdacht.

Hete zomer: politiecommissaris weg, burgemeester weg, minister weg

Uiteindelijk was er toch genoegdoening voor de belegerde redacteuren en drukkers van *De Telegraaf*. Op de televisie had iedereen het falen van de Amsterdamse politie kunnen zien. Dat was aanleiding voor de VVD-fractie om de Tweede Kamer

terug te roepen van reces. Fractievoorzitter Edzo Toxopeus eiste dat de regering 'een toestand van verhoogde waakzaamheid' zou instellen en burgemeester Van Hall opzij zou zetten.

Hoewel een meerderheid van de Kamer dat te ver vond gaan, zou Van Hall enkele maanden later alsnog tot aftreden worden gedwongen. Hoofdcommissaris Van der Molen was inmiddels ontslagen door minister Smallenbroek van Binnenlandse Zaken.

Op 19 juli wist *De Telegraaf* te melden dat Smallenbroek zelf onder invloed 'met grote kracht' tegen een geparkeerde auto was gebotst en vervolgens met gierende banden en gedoofde lichten was weggereden. Pas de volgende dag had de minister contact opgenomen met de eigenaar van de auto. Op 28 augustus 1966 maakte minister Smallenbroek zijn aftreden bekend.

Hans Wansink schreef het nieuwe boek ['Ontketend Nederland - van Provo tot PVV'](#) over de turbulente geschiedenis van het heden, van 1966 tot 1926. Naar aanleiding van de verschijning van dit boek schrijft hij in *Wynia's Week* **enkele artikelen** over het 'revolutiejaar' 1966. In dat jaar begon [het 'Ontketende Nederland' van nu. 'Het huwelijk en de rookbom'](#) veranderden alles. En een 'godslasterlijke katholiek' bracht [de homo-emancipatie in een stroomversnelling](#).

Wynia's Week verschijnt 156 keer per jaar en wordt **volledig mogelijk gemaakt** door de donateurs. Doet u mee? [Doneren kan zo](#). **Hartelijk dank!**

Hans Wansink

Ontketend

VAN PROVO TOT PVV

Nederland

BLAUWBURG WAL